

מדוע אין עושים סוכות בחודש ניסן, שבו יצאו בני ישראל

ממצרים? ליקטה ברוריה בן-דוד (וייס)

הרב יצחק מאיר רוטנברג אלטר - מייסד חסידות גור, מציע בספרו "חידושי הרים" (על התורה, התלמוד ושולחן ערוך), תשובה על השאלה מדוע לא נצטוו בני ישראל לחגוג את חג הסוכות בחודש ניסן, כאשר הוקפו מיד ב"ענני הכבוד" בצאתם ממצרים.

על מצוות סוכה נכתב: "למען ידעו" (ויקרא כג, מג). כלומר: בשביל מצוות הסוכה דרושה "דעת" (ידיעה, הבנה), ואילו בכל ימות השנה צובר האדם עברות (אין אדם חוטא, אלא אם נכנסה בו רוח שטות), נמצא שהחוטא הוא חסר דעה, לפיכך איננו חייב לקיים מצוות סוכה. אולם רק לאחר ראש השנה ויום הכיפורים, כאשר האדם מיטהר מחטאיו ונתכפרו לו עוונותיו, הוא חוזר להיות בעל דעה ודעת, על כן הגיע המועד לקיים מצוות סוכה.

לפיכך אמר בעל "חידושי הרים" הדין הוא שאדם המצטער (למשל חולה) פטור מן הסוכה, מכיוון שבהיותו מצטער (שרוי באי נוחות) נעדר ממנו יישוב הדעת, הדרוש לקיום המצווה שעליה אמרה התורה "למען ידעו".

הגאון מוילנה (הגר"א) השיב על שאלתו של בעל "חידושי ההרים" בדרך שונה: ידוע שענני הכבוד הסתלקו מעל בני ישראל לאחר חטא העגל, ובדרך המדרש: כפי שנאמר "וירא משה את העם כי פרוע הוא" (שמות לב, כה). נעשו בני ישראל "פרועים" מלשון גלויים- חשופים מענני הכבוד, רק אחרי שה' נתרצה לישראל בעשירי בתשרי, כאשר נעתר לתפילת משה ואמר לו: "סלחתי כדברך" (במדבר יד, כ), יום שנקבע כיום הכיפורים לדורות, נצטוו ישראל להקים את המשכן וחזרו ענני הכבוד לסוכך על ישראל.

למחרת יום הכיפורים ב-י"א בתשרי אמר משה לבני ישראל בפעם הראשונה שיביאו תרומת נדבה להקמת המשכן, "והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר" (שמות לו, ג). במשך יומיים הביא כל העם את נדבותיו. היינו ב-י"ב וב-י"ג בתשרי, ביום י"ז בתשרי אספו "חכמי הלב" (האומנים) את כל הנדבות מידי משה, וב-ט"ו בתשרי החלו עוסקים במלאכת המשכן, ואז שבו ענני הכבוד לסוכך על בני ישראל. נמצא לפי דיוק חישובו של הגר"א, שיום החמישה עשר בתשרי (ט"ו בתשרי) הוא המועד הנכון בו התרחש "בסוכות הושבתי את בני ישראל", ואז נשארו ענני הכבוד לסוכך על בני ישראל במדבר. לפי האמור במסכת "סוכה" (דף יא) עושים את חג הסוכות, לזכר ענני הכבוד שהיו סוכתם של כל ישראל במדבר.